

การเลี้ยงกุ้งก้ามกราม

ในบทนี้จะแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกจะกล่าวถึงลักษณะทั่วไปของการเลี้ยงกุ้งก้ามกราม ส่วนที่สอง จะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจของผู้เลี้ยงกุ้งก้ามกรามที่อำเภอ บางปลาหมอ จังหวัดสุพรรณบุรี ในปีการผลิต 2536 ดังรายละเอียดจะกล่าวต่อไป

ลักษณะทั่วไปและวิธีการเลี้ยงกุ้งก้ามกราม

กุ้งก้ามกรามเป็นกุ้งน้ำจืดที่มีขนาดใหญ่ มีชื่อสามัญในภาษาอังกฤษว่า Giant Freshwater Prawn และมีชื่อเรียกทางวิทยาศาสตร์ว่า Macrobrachium rosenbergii de Man กุ้งก้ามกรามเป็นสัตว์น้ำที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ มีราคาแพง เนื้อมีรสชาติดี สามารถประกอบเป็นอาหารได้หลายรูปแบบ ตามความนิยมของผู้บริโภค ลักษณะโดยทั่วไปและการเลี้ยงกุ้งชนิดนี้ แบ่งออกเป็น

1. การแพร่กระจาย

กุ้งก้ามกรามมีแพร่กระจายอยู่ทั่วไปในภูมิภาคแถบอินโดแปซิฟิกตามแหล่งน้ำจืดที่มีทางน้ำติดต่อกับทะเล สำหรับในประเทศไทยกุ้งก้ามกรามมีแพร่กระจายอยู่เกือบทั่วทุกภาค ภาคกลางมีชุกชุมในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน และแม่น้ำบางปะกง ในท้องที่ของจังหวัดอุษุธรฯ ชัยนาท ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรสงคราม สมุทรปราการ ราชบุรี สุพรรณบุรี เป็นต้น ส่วนทางภาคใต้มีชุกชุมที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร นครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา

เมื่อถึงฤดูวางไข่ กุ้งตัวเมียจะจากแหล่งน้ำจืดไปยังบริเวณปากแม่น้ำหรือปากทะเลสาบเพื่อวางไข่ ลูกกุ้งขณะที่ฟักออกจากไข่ใหม่ ๆ มีขนาดเล็ก ว่ายน้ำไม่แข็ง จะลอยไปตามกระแสน้ำหรือเคลื่อนที่ไปตามคลื่นลมในสภาพเดียวกันกับแพลงตอน ส่วนหัวของลูกกุ้งจะค่อนข้างโต ลำตัว

เร็ววเล็กไปทางหาง ขณะที่ลอยอยู่ในน้ำส่วนหัวจะอยู่ข้างล่าง ส่วนหางจะชี้ขึ้นข้างบนโดยว่ายน้ำในลักษณะหงายท้อง กินสัตว์ที่มีขนาดเล็กเป็นอาหาร ที่สำคัญได้แก่ ไรน้ำ ไช้ปลา ไช้หอย และแพลงตอนขนาดเล็กทุกชนิด ลูกกุ้งจะใช้เวลาประมาณ 25-60 วัน จึงจะเจริญเติบโตเป็นกุ้งวัยรุ่นขนาดตัวประมาณ 1 เซนติเมตร (Juveniles) เมื่อวัยจะครบถ้วนเหมือนพ่อแม่ ระยะเวลาที่ลูกกุ้งจะหากินตามพื้นดิน และกลับไปยังแหล่งน้ำที่พ่อแม่เคยอยู่อาศัยเพื่อเจริญเติบโตเป็นกุ้งใหญ่ต่อไป

กุ้งก้ามกรามสามารถเจริญเติบโตได้ทั้งน้ำจืดและน้ำกร่อย กินอาหารได้ทั้งพืชและสัตว์ได้แก่ จำพวกแมลงและตัวอ่อนของแมลงที่อยู่ในน้ำ ไข่เดือนดิน กุ้ง หอย ไช้ปลา และเนื้อสัตว์ทุกชนิด รวมทั้งรากและส่วนอ่อนของพันธุ์ไม้ในน้ำ เมล็ดข้าว ถั่ว มะพร้าว และในบางโอกาสก็กินกันเอง

กุ้งก้ามกรามเจริญเติบโตเร็ว สามารถโตเต็มวัยหรือเริ่มสืบพันธุ์ได้เมื่ออายุประมาณ 4 เดือน กุ้งเพศเมียขนาดปานกลางซึ่งมีน้ำหนักประมาณ 50 กรัม จะวางไข่ได้ในจำนวนถึง 50,000 ฟอง กุ้งก้ามกรามสามารถวางไข่ได้ตลอดปี แต่มีระยะไข่ชุกชุมในราวเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ในภาคกลาง กุ้งเพศเมียเมื่อได้รับการผสมพันธุ์แล้ว ไข่จะเคลื่อนลงมาเกาะติดกับขาค่ายน้ำเพื่อที่จะฟักเป็นตัวภายหลังจากการผสมแล้วเป็นเวลา 6 ชั่วโมง ไข่มีลักษณะเป็นสีส้มในระยะแรกและค่อย ๆ เข้มขึ้นจนเป็นสีเทาแก่และฟักเป็นตัวโดยใช้เวลาประมาณ 20 วัน โดยแม่กุ้งจะพยายามเดินทางไปวางไข่ในบริเวณปากแม่น้ำที่มีน้ำกร่อย

2. การลอกคราบ

กุ้งก้ามกรามจะลอกคราบตั้งแต่เริ่มฟักเป็นตัวอ่อน กุ้งที่เตรียมตัวจะลอกคราบนั้นจะแสดงอาการดังนี้

1. เบื่ออาหาร

2. จะมีอาการเฉื่อยชา นอนสงบนิ่งอยู่ตามพื้น

กรรมวิธีการลอกคราบของกุ้งจะทำภายในเวลารวดเร็วมาก ตามปกติกุ้งจะลอกคราบภายในเวลาประมาณ 5 นาที การลอกคราบนั้นกุ้งจะลอกเปลือกภายนอกทุกส่วนของร่างกายออกจนหมด แม้แต่หนวดของกุ้งหรือขนละเอียด ซึ่งติดอยู่ตามแขนขาและริมฝีปากก็จะถูกลอกออก

จนหมดสิ้น วิธีการลอกคราบของกิ้งก่า กิ้งจะงอตัวเป็นรูปตัววี ต่อมาเปลือกที่คลุมส่วนหัวและส่วนนอกจะถูกสลัดหลุดออกมาภายหลัง เมื่อกิ้งลอกคราบเสร็จแล้ว ตัวกิ้งจะนุ่มและอ่อนแอมากในระยะแรก / ซึ่งระยะนี้เป็นระยะที่สำคัญมาก เพราะถ้าเลี้ยงไว้รวม ๆ กันมาก ๆ แล้วตัวที่ลอกคราบใหม่ ๆ อาจจะถูกตัวอื่น ๆ ที่แข็งแรงและไม่ลอกคราบรังแก หรือบางทีอาจจะโดนกัดกินเป็นอาหารก็ได้ การลอกคราบจะเริ่มตั้งแต่ฟักเป็นตัวอ่อน และดำเนินไปจนสุดสิ้นของอายุ โดยมีช่วงระยะเวลาในการลอกคราบแตกต่างกันไป กิ้งวัยอ่อนจะลอกคราบถี่กว่ากิ้งที่มีอายุมาก นอกจากอายุของกิ้งแล้ว ปริมาณและคุณภาพของอาหาร ความหนาแน่นของประชากร และคุณสมบัติของน้ำที่กิ้งอาศัยก็เป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยเร่งให้กิ้งลอกคราบ หลังจากลอกคราบแล้วกิ้งจะมีโอกาสโตขึ้นอีกระยะหนึ่ง ระยะเวลาของการลอกคราบครั้งหนึ่ง ๆ ในกิ้งที่แก่เต็มวัยแล้วจะห่างกันประมาณ 20-40 วัน กิ้งที่ลอกคราบใหม่ ๆ เปลือกจะอ่อนนุ่มมาก และจะค่อย ๆ แข็งแรงขึ้นเหมือนเดิมภายในระยะเวลาประมาณ 2-6 ชั่วโมง

ปัจจุบันความอุดมสมบูรณ์ของกิ้งก้ำมกรามในแหล่งน้ำธรรมชาติมีจำนวนลดลง เนื่องจากสาเหตุหลายประการ อาทิ การทำการประมงมากเกินไป การทำการประมงผิดวิธี ปัญหาจากมลภาวะต่าง ๆ การเพิ่มขึ้นของประชากร ฯลฯ

ดังนั้นการเพาะเลี้ยงเพื่อชดเชยจากธรรมชาติ โดยพัฒนาวิธีการขึ้นมาตามลำดับ ทำให้การเลี้ยงกิ้งก้ำมกรามเป็นอาชีพหนึ่ง ซึ่งทำรายได้ดีให้แก่ผู้ประกอบการ อย่างไรก็ตาม การเลี้ยงกิ้งก้ำมกรามให้ประสบผลสำเร็จนั้น จะต้องอาศัยความรู้ ความเอาใจใส่ พร้อมทั้งได้พันธุ์กิ้งก้ำมกรามที่ดีและแข็งแรง ปัจจุบันเกษตรกรหลายรายประสบภาวะขาดทุนและเลิกกิจการไปเนื่องจากไม่ได้ศึกษาข้อมูลวิธีการเลี้ยงที่ถูกต้อง ขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างทั่วถึง รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น ภาวะฝนแล้ง สถานที่เลี้ยงอยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น ดังนั้นเกษตรกรจึงควรที่จะศึกษาหาความรู้และความเข้าใจ เพื่อเป็นแนวทางในการเลี้ยงกิ้งก้ำมกรามให้ได้ผลสำเร็จสูง

3. การเลือกสถานที่สร้างบ่อ ในการเลือกสถานที่สร้างบ่อนั้น ควรจะได้คำนึงถึงคุณสมบัติดังต่อไปนี้

สภาพดิน

- บ่อที่ใช้เลี้ยงกุ้งควรเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทราย เพราะสามารถอุ้มน้ำได้ดี สามารถกักขังน้ำได้ตลอดปี ไม่มีการรั่วซึมจนเป็นเหตุให้ขาดน้ำที่ใช้ในการเลี้ยงกุ้ง คุณสมบัติของดินที่เหมาะสมในการเลี้ยงก็คือ ดินที่มีความเป็นกรด-ด่าง (pH) ประมาณ 7 และสามารถอุ้มน้ำได้ดี แม้ว่าจะจะเป็นบ่อที่สร้างขึ้นใหม่ก็ตาม

๕.๔
พื้นที่

- ไม่ควรเป็นที่ลุ่มหรือที่ดอนจนเกินไป อันจะเป็นเหตุให้เกิดน้ำท่วมคันบ่อในฤดูฝน หรือขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

- ควรอยู่ใกล้แม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบ หรืออยู่ในเขตชลประทานที่สามารถนำน้ำมาใช้เลี้ยงกุ้งได้พอเพียงตลอดปี

- ควรอยู่ในบริเวณที่น้ำมีคุณสมบัติทางฟิสิกส์และเคมีเหมาะสมในการเลี้ยงสัตว์น้ำ และควรอยู่ห่างจากย่านโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อหลีกเลี่ยงน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ระบายลงไปในแม่น้ำลำคลอง ซึ่งจะ เป็นภัยต่อกุ้งที่เลี้ยงได้

- บ่อเลี้ยงกุ้งควรตั้งอยู่ใกล้ตลาดรับซื้อ การคมนาคมควรดีพอสมควร สามารถติดต่อกับตลาด หรือห้องเย็นซึ่งรับซื้อเป็นจำนวนมาก

- ควรตั้งอยู่ในบริเวณที่สามารถจะจัดหาอาหารสำหรับเลี้ยงกุ้งได้ในราคาถูก และมีปริมาณพอเพียงตลอดปี

- ควรตั้งอยู่ในแหล่งที่ปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย เพื่อความปลอดภัยของผู้ดำเนินการ และผลผลิตกุ้งซึ่งอาจสูญเสียดังกล่าว

- ควรมีพื้นที่ใกล้เคียงเพียงพอที่จะขยายกิจการได้ง่ายในอนาคตต่อไป

4. การสร้างบ่อเลี้ยงกุ้ง การลงทุนจะน้อยลงถ้าเลี้ยงกุ้งในบ่อดิน ซึ่งจะมีประสิทธิภาพดีขึ้นถ้ามีการค้ำึงถึงสิ่งเหล่านี้คือ

คันดิน

- คันดินมีประโยชน์สำหรับป้องกันน้ำท่วมและเก็บกักน้ำ ก่อนสร้างคันดินควรที่จะได้ศึกษาถึงลักษณะของดินและสภาพของบริเวณที่จะทำการสร้างให้ละเอียดเสียก่อน ถ้าบริเวณนั้นเป็นดินเหนียวก็จำเป็นต้องออกแบบหรือหาวิธีป้องกันมิให้คันดินนั้นพังทลายหรือแยกตัวออก ถ้าเป็นดินทรายก็จำเป็นต้องหาวิธีป้องกันมิให้น้ำซึมหรือรั่วไหล ถ้าคันดินที่สร้างติดกับแม่น้ำก็จำเป็นต้องสร้างฐานให้มั่นคงแข็งแรง ควรมีการสร้างเขื่อนหรือแนววัตถุ (water break) เพื่อป้องกันมิให้คันดินถูกเขาะหรือทำลาย คันดินจะมั่นคงและแข็งแรงขึ้นถ้าผู้สร้างได้ศึกษาถึงหน้าที่ของคันดินที่ต้องการสร้างอย่างละเอียด ซึ่งปัญหาบางอย่างอาจจะแก้ไขได้โดยง่าย ถ้าอาศัยหลักวิชาช่างในขณะที่ออกแบบหรือทำการก่อสร้าง

ความสูงของคันดิน

- คันดินถ้าสูงเกินไปก็ไม่ประหยัด แต่ถ้าต่ำเกินไปก็จะใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ คันดินจะสูงหรือต่ำมากน้อยเพียงใดนั้น ควรคำนึงถึงระดับน้ำขึ้นสูงสุดในฤดูน้ำเกิด ระดับพื้นดินเดิมในบริเวณที่จะทำการสร้างบ่อเลี้ยงกุ้ง ส่วนสูงของคันดินที่ทำการเพื่อเอาไว้ เพื่อป้องกันน้ำท่วมและการยุบตัวของดิน นอกจากนี้ควรคำนึงถึงสภาพของดินด้วยว่า ดินเหนียวถ้าขุดใหม่ ๆ ไม่ยึดหรือจับตัวแน่นอย่างดินเหนียวทั่ว ๆ ไปแล้ว ฐานของคันดินระยะแรกจำเป็นที่จะต้องอัดให้แน่นหรือค่อสทำค่อสไป มิฉะนั้นคันดินจะพังทลายเสียหายได้ง่าย หรืออาจจะยุบตัวแตกเป็นร่องในภายหลัง

ระยะเวลาในการสร้าง

- คันดินถ้าค่อสทำค่อสไปดินก็จะมีโอกาสอัดตัวแน่น แต่ถ้าต้องรีบทำด้วยความจำเป็นบางประการ โอกาสที่ฐานของคันดินจะแยกตัวและคันดินจะพังทลายก็มีมาก ซึ่งวิธีแก้ไขอาจทำได้โดย

1. ใช้เครื่องอัดดินหรือกระทุ้งดินให้แน่น แรงอัดจะมากน้อยแค่ไหนนั้น ขึ้นอยู่กับความแข็งแรงของฐานดินเดิม
2. จัดการเอาคันดินที่ไม่จับตัวออก แล้วจัดหาดินใหม่ที่มีความเหนียวและยึดตัวดีกว่ามาใส่แทน

3. ใช้เข็มตอกเพื่อเพิ่มความมั่นคงของฐานคันดิน

วิธีดังกล่าวนี้แม้ว่าจะช่วยทำให้ดินแข็งแรง แต่ก็อาจจะก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจจะใช้วิธีค่อส ๆ ขุดดินขึ้นจากบ่อและนำไปเสริมเป็นคันดิน โดยปล่อยให้ดินนั้นค่อส ๆ ยุบและอัดตัวแน่นตามกาลเวลา ซึ่งการใช้วิธีนี้มีข้อที่ควรปฏิบัติคือ จะต้องจัดการวางหญ้าหรือถอนต้นไม้อื่น ๆ ทิ้งเสียก่อน เพราะสิ่งเหล่านี้เมื่ออยู่ที่ดินจะยุบยาก จะเป็นช่องทางให้คันบ่อรั่วซึมได้ในภายหลัง เมื่อเตรียมที่เสร็จแล้วก่อนที่จะทำคันดิน จะต้องกระทุ้งดินที่ถมใหม่ให้แน่นเพื่อที่จะได้เชื่อมกับดินเดิม สำหรับดินบางชนิดเมื่อเอาดินใหม่มาเสริมเป็นคันบ่อ อาจจะไม่เกาะหรือประสานกับดินเดิม วิธีแก้ไขก็คือ ขุดดินเก่าให้เป็นร่องลึกกว้างประมาณ 0.50 - 1.00 เมตร ลึกประมาณ 0.50-0.70 เมตร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของคันดิน แล้วนำดินใหม่มาเสริมให้สูงตามระดับที่ต้องการ

ความลาดของคันดิน

ความลาดของคันดินหมายถึง ระยะทางระหว่างส่วนสูงของคันดินต่อส่วนกว้างของคันดิน ที่มีระยะทางไปบรรจบกับส่วนของคันดินที่ลาดลงมาจากความสูงของคันดินนั้น คันดินจะลาดหรือชันมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของดินและความสูงของคันดินด้วย

การออกแบบคันดินเพื่อป้องกันการรั่วซึมของน้ำในบ่อ

คันดินมีหน้าที่ช่วยในการเก็บกักน้ำในบ่อ ถ้าน้ำในบ่อมีระดับสูงกว่าระดับน้ำใต้ดินหรือสูงกว่าระดับน้ำในคลอง น้ำในบ่อจะไหลซึมผ่านคันดินออกไป อัตราการซึมของน้ำผ่านคันดินจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับชนิดของดินและระดับน้ำภายนอก

ลำรางส่งน้ำ

บ่อที่เลี้ยงกุ้งส่วนใหญ่มักจะไม่มีคูตัดกับแม่น้ำลำคลองโดยตรง จึงจำเป็นต้องมีลำรางสำหรับรับน้ำจากแม่น้ำลำคลองเข้าบ่อเลี้ยงกุ้ง ขนาดของลำรางจะใหญ่หรือเล็กนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการน้ำของบ่อนั้น ๆ

5. การเตรียมบ่อ

บ่อดินที่สร้างใหม่มักมีความเป็นกรด ผู้เลี้ยงโดยทั่วไปนิยมใช้ปูนขาวใส่ลงในอัตราส่วน

1 กิโลกรัม/10 ตารางเมตรหรือมากกว่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเป็นกรดมากหรือน้อย การใส่ปูนขาวนี้ นอกจากช่วยแก้ความเป็นกรดของบ่อแล้ว ยังช่วยกำจัดโรคและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์เบื้องต้นของบ่อดำ

หลังจากที่ใส่ปูนขาวเรียบร้อยแล้ว จึงระบายน้ำลงสู่บ่อ น้ำที่ปล่อยลงบ่อนี้ จำเป็นต้องให้ไหลผ่านตะแกรงตาถี่ ซึ่งผู้เลี้ยงทั่วไปนิยมใช้ตาข่ายพลาสติก ซึ่งทำจากพลาสติกเย็บเป็นถุงกรองน้ำชั้นหนึ่งก่อน เพื่อป้องกันปลาและสัตว์น้ำอื่น ๆ ไหลตามน้ำลงสู่บ่อ ซึ่งถ้าหากไม่ดำเนินการตามวิธีดังกล่าวข้างต้นแล้ว สัตว์น้ำที่ติดเข้าไปในบ่อจะทำความเสียหายให้กับลูกกุ้งขนาดเล็ก ซึ่งปล่อยลงไปเลี้ยงในบ่อได้

ถ้าเป็นบ่อเก่าควรเริ่มจากการขุดลอกเลน ตากบ่อให้แห้ง กำจัดปลาและสัตว์น้ำที่เป็นศัตรูของกุ้ง เช่น ปลาช่อน ปลาหมอ ปลาหมอเทศ ปลาไหล และปลาอื่น ๆ ที่กินเนื้อเป็นอาหาร หรืออาจจะใช้โลตั้นเพื่อทำลายศัตรูของกุ้งได้

6. การจัดการพันธุ์กุ้งก้ามกราม

ในการเลี้ยงกุ้งก้ามกรามนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ผู้เลี้ยงสามารถที่จะหาลูกกุ้งก้ามกรามได้จากแหล่งใหญ่ ๆ 3 แหล่งด้วยกันคือ

1. จากแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยรวบรวมลูกกุ้งก้ามกรามขนาดความยาว 3 เซนติเมตร จากแหล่งน้ำธรรมชาตินำไปปล่อยลงเลี้ยงในบ่อ

2. จากทางราชการ โดยกรมประมงซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สถานีประมง สถานีประมง จังหวัดฉะเชิงเทรา ทำการผลิตขึ้นจำหน่ายแจกให้แก่ผู้สนใจโดยทั่วไป

3. จากเอกชน ซึ่งทำการเพาะลูกกุ้งก้ามกรามขายเป็นอาชีพ หรือทำการเพาะลูกกุ้งก้ามกรามเอง

7. เทคนิคการเลี้ยงกุ้ง

การเลี้ยงกุ้งก้ามกรามเพื่อให้เติบโตขึ้นจนได้ขนาดที่ตลาดต้องการ อาจแบ่งได้เป็น 2

วิธี คือ

1. การเลี้ยงโดยปล่อยลูกกุ้งแรกคว่ำลงบ่อเลี้ยง แล้วเลี้ยงจนโตได้ขนาดที่ตลาดต้องการ วิธีนี้หลังจากปล่อยลูกกุ้งลงบ่อแล้ว ผู้เลี้ยงจะเพียงคอยให้อาหารประจำวัน และคอยระวังคุณสมบัติของน้ำให้อยู่ในสภาพดี รอจนกุ้งเจริญเติบโตได้ขนาดที่ตลาดต้องการแล้วจึงทยอยจับขาย การเลี้ยงโดยวิธีนี้ไม่ต้องย้ายบ่อหรืออนุบาลลูกกุ้งไว้ก่อน

2. การเลี้ยงโดยอนุบาลลูกกุ้งไว้ระยะหนึ่ง แล้วจึงย้ายลงบ่อเลี้ยงอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งอาจกล่าวโดยละเอียดแบ่งเป็นระยะได้ดังนี้

- การเลี้ยงกุ้งวัยรุ่น ซึ่งหมายถึงการเลี้ยงกุ้งที่มีขนาด 1.5-2.0 เซนติเมตร ให้เติบโตจนได้ขนาด 5-8 เซนติเมตร หรือมีอายุประมาณ 4 เดือน ซึ่งเป็นกุ้งที่มีขนาดพอเหมาะที่จะนำไปปล่อยในบ่อเลี้ยงหรือจำหน่ายให้ผู้เลี้ยงกุ้งนำไปเลี้ยงให้เติบโตเป็นกุ้งขนาดใหญ่ต่อไป

บ่อที่ใช้อนุบาลลูกกุ้งวัยรุ่นนี้อาจใช้บ่อดินหรือบ่อซีเมนต์ก็ได้ แต่ควรมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 50 ตารางเมตร ลึก 0.8-1.0 เมตร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เลี้ยง การเตรียมบ่อก่อนปล่อยลูกกุ้งลงเลี้ยง เป็นเรื่องจำเป็นและควรทำอย่างรอบคอบ ถ้าเป็นบ่อซีเมนต์ก็ไม่มีปัญหาเรื่องศัตรูของกุ้งที่ค้างอยู่ในบ่อ แต่ถ้าเป็นบ่อดินแล้วควรกำจัดศัตรูกุ้ง อันได้แก่ ปลา กินเนื้อทุกชนิด กบ เขียด งู ตัวอ่อนของแมลง โดยขุดลอกเลนแล้วตากบ่อให้แห้ง หรือถ้าขังน้ำออกจากบ่อให้เหลือเพียงส่วนน้อย ใช้โล่ดินจำนวน 1/2 กิโลกรัมต่อเนื้อที่บ่อ 200 ตารางเมตร โดยนำน้ำโล่ดินซึ่งมีลักษณะเป็นสีขาวขุ่นคล้ายน้ำนมที่เตรียมไว้แล้วไปสาดลงในบ่อให้ทั่ว ทั้งไว้ระยะหนึ่ง เพื่อฆ่าศัตรูของลูกกุ้ง จากนั้นจึงระบายน้ำเข้าบ่อให้มีระดับสูงประมาณ 50 เซนติเมตร ปล่อยให้น้ำขังอยู่ในบ่อ 7-10 วัน เพื่อให้พิษของโล่ดินจางหายไป สำหรับบ่อใหม่ควรระโรยปูนขาวเพื่อแก้ความเป็นกรดของดิน โดยใช้ปูนขาวโรยให้ทั่วบ่อในอัตรา 1 กิโลกรัมต่อ 10 ตารางเมตร ทั้งไว้ 2-3 วัน จากนั้นจึงทำการถ่ายน้ำเข้าสู่บ่อตามระดับที่ต้องการ

การเลี้ยงกุ้งวัยรุ่นนั้นแตกต่างไปจากการเลี้ยงกุ้งใหญ่อยู่บ้าง การปล่อยกุ้งวัยรุ่นปริมาณมาก ๆ ในบ่อขนาดเล็กนั้น อาจทำให้ปริมาณของกุ้งวัยอ่อนที่รอดตายมีไม่มากเท่าที่ควร โดยทั่วไปแล้วจะปล่อยในอัตราส่วน 20-40 ตัว/ตารางเมตร ตามปกติกุ้งวัยรุ่นจะได้ตามพื้นหรือตามส่วนขอบของบ่อ เพื่อเกาะเล็มตะไคร่น้ำและหาอาหาร ดังนั้นเนื้อที่ที่กุ้งจะใช้ได้หรือคลานได้จะมีความสำคัญมาก จึงควรเพิ่มเนื้อที่ให้กุ้งได้เกาะในส่วนกลาง ๆ ของบ่อด้วย

การเลี้ยงกุ้งวัยรุ่นจะมีประสิทธิภาพดีขึ้นถ้าบ่อนั้นมีน้ำไหลถ่ายเทได้ตลอดเวลา และมีพืชน้ำเช่น
 สันตะวาใบพายหรือสันตะวาใบข้าว เพื่อให้กุ้งใช้เป็นแหล่งซ่อนศัตรู และเพิ่มเนื้อที่สำหรับให้ลูก
 กุ้งวัยรุ่นใช้ในการไต่คลาน

น้ำที่ใช้ในการเลี้ยงกุ้ง ถ้าเป็นน้ำจากบ่อดินหรือน้ำจากคลองชลประทาน
 และแม่น้ำลำคลอง ควรกรองด้วยตะแกรงตาถี่เพื่อป้องกันมิให้สัตว์น้ำที่เป็นศัตรูของลูกกุ้งปะปน
 ตกลงไปในบ่อด้วย

ลูกกุ้งจะกินอาหารได้แทบทุกชนิด กินได้ทั้งสัตว์และพืช เช่น ปลาเบ็ด
 เนื้อหอย ไข่เดือนและแมลงต่าง ๆ เป็นต้น ก่อนให้อาหารควรสับให้มีขนาดเล็กเสียก่อน ควร
 ให้อาหารบนกะบะสำหรับให้อาหารเช่นเดียวกับการเลี้ยงปลา แต่ต้องให้หลาย ๆ แห่ง สำหรับ
 เวลาที่ให้อาหารควรเป็นวันละ 2 ครั้ง เช้าและเย็น ถ้าอยู่ในที่ที่ให้อาหารดังกล่าวข้างต้นได้ซาก
 ก็อาจให้อาหารสำเร็จรูปได้เช่นกัน

บ่อเลี้ยงกุ้งวัยรุ่นควรมีระบบการถ่ายน้ำที่ดี มีช่องทางน้ำไหลเข้าออก
 พร้อมกับมีตะแกรงปิดกันป้องกันไม่ให้กุ้งออกไปพร้อมกับน้ำ การถ่ายน้ำบ่อยครั้งมีส่วนช่วยให้
 กุ้งกินอาหารได้มาก และลอกคราบได้บ่อยครั้ง กุ้งจะเจริญเติบโตเร็ว สำหรับในที่ซึ่งไม่
 สามารถเปลี่ยนน้ำได้บ่อยครั้ง บางครั้งเมื่อเลี้ยงกุ้งไปชั่วระยะหนึ่ง น้ำในบ่อจะเริ่มมีสีเขียว
 เนื่องจากแพลงตอนพืชได้ทวีจำนวนมากขึ้น หากปล่อยไว้อาจเป็นเหตุให้ลูกกุ้งตายได้ ควรระบาย
 น้ำเก่าออก และเพิ่มน้ำใหม่เข้าสู่บ่อโดยเร็วที่สุด

- การเลี้ยงกุ้งใหญ่

เป็นการเลี้ยงกุ้งขนาด 5-8 เซนติเมตร ให้เติบโตเป็นกุ้งใหญ่ตามขนาด
 ที่ตลาดต้องการ ซึ่งต้องใช้เวลาเลี้ยงอีกประมาณ 2-3 เดือน จากการอนุบาลลูกกุ้งวัยอ่อนจน
 เป็นกุ้งวัยรุ่นที่มีขนาด 5-8 เซนติเมตร ระยะเวลาที่ใช้ในการเลี้ยงกุ้งวัยรุ่นให้เป็นกุ้งใหญ่ตาม
 ขนาดที่ตลาดต้องการนั้น จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของอาหารที่ให้ ความหนาแน่นของ
 กุ้งที่ปล่อยลงเลี้ยงในบ่อ ตลอดจนสภาพความเหมาะสมของน้ำในบ่อที่ใช้เลี้ยงกุ้งด้วย

8. การบริหารบ่อเลี้ยงกุ้ง

ในที่นี้จะขอกล่าวเน้นหนักถึงการเลี้ยงกุ้งที่มีขนาดใหญ่ที่ตลาดต้องการทั้งวิธีที่ปล่อยลูกกุ้งขนาดเล็กลงเลี้ยงในบ่อจนโตโดยตรง และวิธีที่อนุบาลลูกกุ้งไว้ระยะหนึ่งก่อนแล้วจึงปล่อยลงสู่บ่อเลี้ยง โดยทั้ง 2 วิธีดังกล่าวข้างต้นจะปล่อยลงบ่อเลี้ยงหลังจากที่ได้เตรียมบ่อและใส่น้ำไว้เรียบร้อยแล้ว โดยทั่วไปบ่อเลี้ยงกุ้งก้ามกรามจะมีขนาด 1-3 ไร่ สำหรับฟาร์มที่มีขนาดใหญ่หลายแห่งของประเทศไทย บ่อเลี้ยงจะมีขนาด 6 ไร่ ซึ่งทางผู้เลี้ยงให้ความเห็นว่าการให้บ่อเลี้ยงมีขนาดใกล้เคียงกับบ่อเลี้ยงในต่างประเทศ ซึ่งมีขนาด 1 เฮกตาร์ (6.25 ไร่) ความลึกของบ่อโดยทั่วไปอยู่ระหว่าง 1.0-5.0 เมตร บริเวณริมบ่ออาจปลูกต้นไม้บางชนิดที่ใบไม่ร่วงลงบ่อมาก ภายในบ่ออาจปลูกพืชน้ำ เช่น ผักกะเฉดหรือผักบุ้ง เพื่อใช้เป็นอาหารของผู้เลี้ยงและเป็นที่หลบซ่อนของกุ้ง ทั้งนี้ต้องงดเว้นการฉีดยาฆ่าแมลงโดยเด็ดขาด ผู้เลี้ยงบางรายใช้กิ่งไม้หรือกิ่งไม้ที่แห้งสนิทปักไว้ตามริมบ่อเพื่อให้เป็นที่เกาะและที่หลบซ่อนของกุ้ง และผลประโยชน์ที่พลอยได้อีกประการหนึ่งก็คือป้องกันผู้ขโมยกุ้งโดยวิธีทอดแหได้

9. การปล่อยลูกกุ้งลงในบ่อ

การลาล้างลูกกุ้งมายังบ่อเลี้ยงนั้น ลูกกุ้งที่ลาล้างมาปล่อยควรบรรจุถุงพลาสติกซึ่งถ้ามีขนาด 20 ลิตร ใส่น้ำลงไป 5 ลิตร อัดออกซิเจนประมาณ 10 ลิตร จะบรรจุลูกกุ้งขนาด 1 นิ้วได้ถุงละ 1,500 ตัว การปล่อยลูกกุ้งต้องค่อย ๆ ปรับระดับอุณหภูมิของน้ำในถุงให้ใกล้เคียงกับในบ่อ โดยวิธีการให้น้ำในบ่อค่อย ๆ ผสมลงในถุง ป้องกันมิให้ลูกกุ้งช็อคตาย หรืออาจจะนำถุงที่บรรจุลูกกุ้งไปลอยไว้ในบ่อที่จะปล่อยลูกกุ้งลงเลี้ยงสักพักหนึ่งก็ได้ อัตราที่จะปล่อยลูกกุ้งควรมีค่าถึงขนาดบ่อและการระบายถ่ายเทน้ำ ซึ่งอัตราการปล่อยลูกกุ้งที่เหมาะสมคือ ลูกกุ้งที่มีความยาวขนาด 1.5-2.0 เซนติเมตร ปล่อยในอัตรา 20 ตัวต่อตารางเมตร ถ้าลูกกุ้งมีขนาด 5-8 เซนติเมตร ปล่อยในอัตรา 5-7 ตัวต่อตารางเมตร ซึ่งเป็นอัตราที่ทางราชการแนะนำแก่ประชาชนทั่วไป

10. อาหารและการให้อาหาร

กึ่งก้ามกรามกินอาหารเกือบทุกชนิดกินได้ทั้งที่มีสภาพสดและเน่าสลายแล้ว เช่น ตัวหนอน แมลงในน้ำ ตัวอ่อนของแมลง ไรน้ำ ไข่เดือน เนื้อปลา หอย และเนื้อสัตว์อื่น ๆ ใบไม้ ข้าวเปลือก กากถั่ว รากพืชพันธุ์ไม้ในน้ำ

อาหารที่ใช้เลี้ยงกึ่ง ได้แก่ เปลือกกุ้งแห้ง อาหารไก่อัดเม็ด และอาหารผสมอัดเม็ด ซึ่งประกอบด้วยเปลือกกุ้งแห้ง ปลาป่น รำ ใบกระถิน กากถั่ว ปลาช่อนต้มสุก ตลอดจนอาหารเสริมพวกวิตามินและเกลือแร่ นำมาผสมอัดเม็ด (มีระดับโปรตีนประมาณร้อยละ 20 ของน้ำหนักต่อหน่วย) ให้อาหารกึ่งวันละ 1 ครั้งในตอนเย็นหรือค่ำ โดยปกติอาหารสมทบให้ประมาณร้อยละ 3 ของน้ำหนักตัว โดยโปรยให้ทั่วบ่อ ปริมาณอาหารดังกล่าวจะเพียงพอหรือไม่ ใช้วิธีตรวจสอบดินที่พื้นบ่อเป็นหลัก ถ้ามีเศษอาหารเหลือหรือพื้นบ่อเริ่มเน่าเสียก็ควรลดหรืองดอาหารสมทบชั่วคราว แต่จะมากน้อยหรือนานเพียงใดนั้น ควรจะได้พิจารณาปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ร่วมด้วยคือ

1. ปริมาณกึ่งในบ่อเลี้ยง
2. ขนาดและน้ำหนักของกึ่งในบ่อทั้งหมด
3. สภาพแวดล้อมทางชีวะ ทั้งพืชและสัตว์ทั้งหมดภายในบ่อ ซึ่งควรได้รับการพิจารณาจัดให้สมดุลย์อยู่เสมอตลอดการเลี้ยง
4. สภาพแวดล้อมทางเคมีและทางกายภาพ เช่น ความเป็นกรด-ด่าง ปริมาณของออกซิเจน ความขุ่นใสของน้ำ อุณหภูมิ ธาตุอาหารของพืช ตลอดจนแร่ธาตุต่าง ๆ ควรจะได้รับการตรวจสอบเพื่อนำมาพิจารณาในการจัดการปรับคุณสมบัติของน้ำให้เหมาะสม
5. ปริมาณอาหารธรรมชาติ

11. การเปลี่ยนน้ำ

กึ่งก้ามกรามเป็นสัตว์ที่ต้องการน้ำที่สะอาด ดังนั้นการเลี้ยงกึ่งก้ามกรามให้ได้ผลดีจึงจำเป็นต้องมีการถ่ายเทน้ำให้บ่อยครั้ง การดำเนินการดังกล่าวจะทำให้เกิดค่าใช้จ่าย ซึ่งมีผลทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ดังนั้นการเลี้ยงกึ่งก้ามกรามจึงจะเปลี่ยนน้ำเมื่อถึงคราวจำเป็น ในระยะ 1-3 เดือนแรกเนื่องจากบ่อเป็นบ่อใหม่ ลูกกึ่งก้ามกรามก็ยังมีขนาดเล็กอยู่ อีกทั้งอาหารที่ให้

ในแต่ละวันก็ไม่มากนัก ประกอบกับการสลายตัวของของเสียซึ่งเกิดจากการขับถ่ายของลูกกึ่งและอาหารส่วนที่เหลือ จะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติอย่างเพียงพอ เราจึงมักพบว่าในระยะ 3 เดือนแรกสีน้ำในบ่อเลี้ยงกึ่งก้ามกรามจะยังสะอาดไม่เป็นสีเขียวเข้มจัด จึงยังไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนน้ำ แต่หลังจาก 3 เดือนล่วงไปแล้ว ลูกกึ่งจะมีขนาดใหญ่ขึ้น ปริมาณอาหารที่ให้ต่อวันก็สูงขึ้น ความอุดมสมบูรณ์ของน้ำในบ่อก็สูงขึ้นไปด้วย เป็นเหตุให้เกิดแพลงตอนพวกพืชขึ้นอย่างรวดเร็ว น้ำจึงมีสีเขียวและจะปรากฏว่าปริมาณออกซิเจนในน้ำตอนรุ่งสางจะต่ำมาก จึงจำเป็นต้องถ่ายน้ำเป็นครั้งคราว อัตราความถี่ของการเปลี่ยนน้ำนี้ ไม่สามารถจำกัดแน่นอนลงไปได้ ในพื้นที่บางแห่งซึ่งมีน้ำไม่เพียงพอที่จะเปลี่ยนได้บ่อยครั้ง ผู้เลี้ยงจึงแก้ปัญหาโดยปล่อยลูกกึ่งให้มีปริมาณน้อยลงหรือใช้ใบพัดปั่นน้ำเพื่อเป็นการเพิ่มอากาศในบ่อตอนเช้ามืด บางรายใช้เครื่องสูบน้ำ สูบน้ำที่กินบ่อแล้วพ่นขึ้นไปในอากาศและให้ตกลงมาที่ผิวน้ำ ซึ่งก็ช่วยบรรเทาการขาดออกซิเจนได้เช่นกัน

12. การจับกึ่ง

หลังจากที่ได้เลี้ยงกึ่งก้ามกรามจนมีอายุประมาณ 5 เดือนเต็มแล้ว (ในกรณีปล่อยลูกกึ่งขนาดเล็ก) กึ่งก้ามกรามบางส่วนจะโตพอจนจับขายได้ การเจริญเติบโตของกึ่งก้ามกรามนั้นจะโตไม่เท่ากัน คือ จะมีตั้งแต่ขนาดใหญ่จนถึงขนาดเล็กมาก หากปล่อยทิ้งไว้กึ่งที่มีขนาดเล็กก็จะไม่ค่อยเจริญเติบโต ดังนั้นผู้เลี้ยงกึ่งจึงควรจับกึ่งที่มีขนาดใหญ่ส่งขายเป็นคราว ๆ ไป

การจับกึ่งก้ามกรามนั้นอาจใช้ลอบ แห หรือมดด้วงมือ แต่สำหรับกิจการขนาดใหญ่จะใช้อวนขนาดตาประมาณ 2 นิ้ว ตีตลอดทั้งบ่อ เดือนละประมาณ 2 ครั้ง กึ่งที่มีขนาดเล็กจะหลุดลอยตามวน ส่วนกึ่งที่มีขนาดใหญ่จะติดอวน ก่อนจับกึ่งผู้เลี้ยงควรหาตลาดให้ได้ก่อน เพื่อจะได้ตกลงในด้านราคา ขนาด และจำนวนของกึ่งที่ผู้ซื้อต้องการให้แน่นอน แล้วจึงจับกึ่งเท่าที่จะขายได้เท่านั้น กึ่งที่เหลือก็ปล่อยเลี้ยงต่อไปจะได้ราคาดีขึ้น

หลังจากที่ได้ทยอยจับจนปรากฏว่ามีกึ่งเหลืออยู่ในบ่อไม่มากนัก จึงจับโดยวิธีวัดบ่อให้แห้ง แล้วเริ่มการเตรียมบ่อเพื่อเลี้ยงกึ่งรุ่นใหม่ต่อไป การเลี้ยงกึ่งก้ามกรามในแต่ละรุ่นนั้นใช้ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มปล่อยลูกกึ่งลงเลี้ยงจนกระทั่งจับกึ่งหมดบ่อประมาณ 10-12 เดือน

สภาพทางเศรษฐกิจของผู้เลี้ยงกึ่งก้ามกรามที่ อ.บางปลาม้า

จากการสำรวจผู้เลี้ยงกึ่งก้ามกรามที่ อ.บางปลาม้า จำนวน 224 ฟาร์ม โดยแยกเป็นฟาร์มขนาดเล็ก (เนื้อที่ไม่เกิน 15 ไร่) จำนวน 119 ฟาร์ม และฟาร์มขนาดใหญ่ (เนื้อที่บ่อดั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป) จำนวน 105 ฟาร์ม ในการแบ่งขนาดฟาร์มเป็น 2 ขนาดนี้ ผู้วิจัยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของพื้นที่ทำฟาร์มที่ทำการสำรวจ รวมทั้งความสมดุลในการกระจายของข้อมูลเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ผลการสำรวจพอสรุปได้ดังนี้

1. อายุของเกษตรกร จากตารางที่ 2.1 เมื่อจำแนกตามขนาดฟาร์มแล้วพบว่าเกษตรกรเจ้าของฟาร์มทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ มีอายุระหว่าง 35-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.5 และ 44.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 2.1 อายุของเกษตรกรจำแนกตามขนาดฟาร์ม

อายุ (ปี)	ขนาดเล็ก		ขนาดใหญ่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 35	45	37.8	34	32.4
35 - 50	53	44.5	47	44.8
มากกว่า 50	21	17.7	24	22.8
รวม	119	100.0	105	100.0

2. ระดับการศึกษา จากตารางที่ 2.2 พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 โดยแยกเป็นฟาร์มขนาดเล็ก ร้อยละ 53.8 และฟาร์มขนาดใหญ่ ร้อยละ 49.5 ทั้งนี้เกษตรกรเจ้าของฟาร์มที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพียงเล็กน้อย คือ ฟาร์มขนาดเล็กคิดเป็นร้อยละ 5.9 ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่คิดเป็นร้อยละ 14.3

ตารางที่ 2.2 ระดับการศึกษาของเกษตรกรแยกตามขนาดฟาร์ม

ระดับการศึกษา	ขนาดเล็ก		ขนาดใหญ่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าประถม 4	15	12.6	17	16.2
ประถมปีที่ 4	64	53.8	52	49.5
ประถมปีที่ 6	33	27.7	21	20.0
มัธยมศึกษา	7	5.9	15	14.3
รวม	119	100.0	105	100.0

3. จำนวนคนทำงานในฟาร์ม จากตารางที่ 2.3 พบว่าทั้งฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ ส่วนมากจะมีคนทำงานในฟาร์มเป็นประจำเพียง 2 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 63.9 และ 40.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 2.3 จำนวนคนทำงานในฟาร์มจำแนกตามขนาดฟาร์ม

จำนวนคนทำงาน	ขนาดเล็ก		ขนาดใหญ่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	4	3.4	-	-
2	76	63.9	43	40.9
3	29	24.3	26	24.8
4	10	8.4	21	20.0
5	-	-	15	14.3
รวม	119	100.0	105	100.0

4. อาชีพเสริม จากตารางที่ 2.4 พบว่า เกษตรกรเจ้าของฟาร์มขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ร้อยละ 24.4 ประกอบอาชีพเสริมด้วยการทำนาควบคู่ไปกับการเลี้ยงกิ้ง นอกนั้นประกอบอาชีพเสริมด้วยการค้าขาย รับจ้าง และรับราชการคิดเป็นร้อยละ 8.4, 4.2 และ 4.2 ตามลำดับ นอกนั้นประกอบอาชีพเลี้ยงกิ้งเพียงอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 58.8 ส่วนเกษตรกรเจ้าของฟาร์มขนาดใหญ่มีเพียงร้อยละ 31.4 เท่านั้นที่ประกอบอาชีพเสริมด้วยการทำนา ที่เหลือร้อยละ 68.6 ประกอบอาชีพเลี้ยงกิ้งก้ามกรามเพียงอย่างเดียว

ตารางที่ 2.4 อาชีพเสริมที่ควบคู่กับการเลี้ยงกิ้งก้ามกราม จำแนกตามขนาดฟาร์ม

อาชีพเสริม	ขนาดเล็ก		ขนาดใหญ่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทำนา	29	24.4	33	31.4
รับจ้างทั่วไป	5	4.2	-	-
ค้าขาย	10	8.4	-	-
รับราชการ	5	4.2	-	-
เลี้ยงกิ้งอย่างเดียว	70	58.8	72	68.6
รวม	119	100.0	105	100.0

5. ประสบการณ์ในการเลี้ยงกึ่งก้ามกราม จากการสำรวจพบว่าเจ้าของฟาร์มขนาดเล็กส่วนใหญ่ (ร้อยละ 56.3) มีประสบการณ์ในการเลี้ยงกึ่งก้ามกรามมาแล้ว 1-5 ปี ที่เหลือร้อยละ 43.7 มีประสบการณ์ในการเลี้ยงกึ่งก้ามกรามมาแล้ว 6-10 ปี ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่ผู้เลี้ยงกึ่งส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงมาแล้ว 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 59.1 ที่เหลือมีประสบการณ์ในการเลี้ยงกึ่ง 1-5 ปี (ตารางที่ 2.5)

ตารางที่ 2.5 ประสบการณ์ในการเลี้ยงกึ่งก้ามกราม จำแนกตามขนาดฟาร์ม

ประสบการณ์ในการ เลี้ยงกึ่งก้ามกราม (ปี)	ขนาดเล็ก		ขนาดใหญ่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 5	67	56.3	43	40.9
6 - 10	52	43.7	62	59.1
รวม	119	100.0	105	100.0

6. จำนวนที่ดินและอัตราการปล่อยกุ้งลงเลี้ยง จากการสำรวจพบว่า ผู้เลี้ยงกุ้งใน อ.บางปลาหมอ จะปล่อยกุ้งลงเลี้ยงในอัตราเฉลี่ยไร่ละ 78,593 ตัว โดยแยกเป็นฟาร์มขนาดเล็กมีที่ดินเฉลี่ย 10.78 ไร่ ปล่อยกุ้งลงเลี้ยง 76,863 ตัวต่อไร่ และฟาร์มขนาดใหญ่มีที่ดินเฉลี่ยไร่ละ 25.38 ไร่ ปล่อยกุ้งลงเลี้ยงเฉลี่ยไร่ละ 80,690 ตัว (ตารางที่ 2.6)

ตารางที่ 2.6 จำนวนที่ดินและพื้นที่ที่ปล่อยลงเลี้ยง จำแนกตามขนาดฟาร์ม

ขนาดฟาร์ม	จำนวนที่ดินเฉลี่ยต่อฟาร์ม (ไร่)	จำนวนพื้นที่ที่ปล่อย เฉลี่ยต่อไร่ (ตัว)
ขนาดเล็ก	10.78	76,863
ขนาดใหญ่	25.38	80,690
เฉลี่ย	17.63	78,593

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7. ผลผลิตและรายได้ ในปีการผลิต 2536 ผู้เลี้ยงกึ่งที่ อ.บางปลาหมอ มีผลผลิตและรายได้จากการเลี้ยงกึ่งก้ามกราม เมื่อแยกตามขนาดฟาร์มดังนี้ ฟาร์มขนาดเล็กได้ผลผลิตเฉลี่ย 374.12 กิโลกรัมต่อไร่ ขายผลผลิตได้เฉลี่ย 102.16 บาทต่อกิโลกรัม และมีรายได้เฉลี่ย 38,220.10 บาทต่อไร่ โดยมีต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยไร่ละ 22,288.75 บาท (รายละเอียดการคำนวณในบทที่ 5) มีกำไรสุทธิเฉลี่ยไร่ละ 9,290.50 บาท ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่ได้ผลผลิตเฉลี่ย 337.44 กิโลกรัมต่อไร่ ขายผลผลิตได้เฉลี่ย 102.56 บาทต่อกิโลกรัม และมีรายได้เฉลี่ย 34,607.85 บาทต่อไร่ โดยมีต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยไร่ละ 19,816.95 บาท (รายละเอียดการคำนวณในบทที่ 5) และมีกำไรสุทธิเฉลี่ยไร่ละ 12,118.37 บาท (ตารางที่ 2.7)

ตารางที่ 2.7 ผลผลิต รายได้และกำไรจากการเลี้ยงกึ่งจําแนกตามขนาดฟาร์ม

ขนาดฟาร์ม	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	ราคาผลผลิต (บาท)	รายได้ต่อไร่ (บาท)	ต้นทุนทั้งหมดต่อไร่ (บาท)	กำไรต่อไร่ (บาท)
ขนาดเล็ก	374.12	102.16	38,220.10	22,288.75	9,290.50
ขนาดใหญ่	337.44	102.56	34,607.85	19,816.90	12,118.37